

DOI 10.31558/2519-2949.2026.1.3

УДК 329:321(438)"2023/2026"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8280-7104>

Бусленко В. В., Волинський національний університет імені Лесі Українки

ПОЛІТИЧНА ПОЛЯРИЗАЦІЯ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА (2023–2026): МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА ОПОЗИЦІЇ

Здійснено комплексний аналіз динаміки політичної поляризації в Республіці Польща впродовж 2023–2026 рр. крізь призму трансформації взаємовідносин між владою та опозицією. Досліджено реконфігурацію польської політичної системи: перехід від «моноцентричної» моделі управління періоду 2015–2023 рр. до режиму конфронтаційної коабітації між ліберально-демократичним урядом Д. Туска та націонал-консервативним президентом К. Навроцьким, який став ключовим інституційним форпостом опозиційного табору. Виявлено, що взаємодія сторін у поствиборчий період набула конфліктного характеру, де основним механізмом впливу опозиції стало застосування прерогативи президентського вето та звернень до Конституційного трибуналу. Досліджено генезу «правового дуалізму», що виник внаслідок конфлікту навколо статусу «неосуддів» та легітимності Національної ради судочинства. Обґрунтовано, що трансформація інституту президентства у суб'єкта активної інституційної протидії та систематичне блокування урядових законопроектів є формою асиметричної конкуренції, спрямованої на обмеження виконавчої спроможності кабінету Д. Туска. Особливу увагу приділено еволюції внутрішньополітичного конфлікту в модель прагматичної зовнішньополітичної взаємодії. Доведено, що попри гостре протистояння у питаннях судочинства, на міжнародній арені персоналізована конкуренція між Д. Туском та К. Навроцьким трансформувалася у специфічну форму синергії, що підвищує багатовекторність та прогнозованість польської дипломатії. Консенсус «безпека Польщі – понад усе» визначено як стратегічний запобіжник проти зовнішніх деструктивних впливів. Кейс участі президента у «Раді миру» розглядається як механізм складного політичного маневрування, що дозволяє Польщі зберігати високу суб'єктність та роль ключового партнера України, попри внутрішній інституційний розкол.

Ключові слова: влада, держава, опозиція, політичний конфлікт, консенсус, Республіка Польща, політичний процес, Україна.

Актуальність дослідження зумовлена глибокою трансформацією політичної системи Польщі після парламентських виборів 2023 р. та президентських виборів 2025 р. Специфіка сучасного етапу полягає у переході від «моноцентричної» моделі управління, що базувалася на консолідації законодавчої, виконавчої та судової гілок влади навколо єдиного партійного центру, до моделі конфронтаційної коабітації, яка характеризується жорстким співіснуванням ліберально-демократичного уряду Д. Туска та націонал-консервативного президента К. Навроцького. Дослідження взаємовідносин влади та опозиції в таких умовах дозволяє проаналізувати стійкість демократичних інституцій, механізми подолання правового дуалізму та вплив внутрішньополітичного конфлікту на суб'єктність Польщі на міжнародній арені.

Метою статті є комплексний аналіз динаміки політичної поляризації в Польщі у період 2023–2026 рр. крізь призму інституційного протистояння між урядом та президентом, як релевантне відображення взаємовідносин між владою та опозицією, що визначають характер сучасного політичного процесу. Окрему увагу приділено виявленню механізмів трансформації внутрішньополітичного конфлікту у модель прагматичної зовнішньополітичної взаємодії. **Завдання статті** – проаналізувати генезу та прояви сучасної інституційної кризи в Республіці Польща, приділивши особливу увагу ерозії системи стримувань і противаг та формуванню стану «правового дуалізму» після президентських виборів 2025 р.; дослідити характер взаємовідносин між владою та опозицією через призму персоналізованої конкуренції Д. Туска та К. Навроцького, зокрема їхню боротьбу за домінування у визначенні зовнішньополітичного курсу.

Ступінь наукової розробки проблеми. Теоретичне та емпіричне підґрунтя дослідження

політичної поляризації в сучасній Польщі базується на декількох групах джерел, що відображають як глобальні тренди демократичної трансформації, так і специфіку польського інституційного конфлікту 2023–2026 рр. По-перше, загальний контекст процесів автократизації та стійкості демократичних інститутів аналізується на основі доповідей міжнародних дослідницьких центрів. Зокрема, праці А. Фабіо та С. Ліндберга [1] (*V-DEM Institute*) дозволяють класифікувати польський кейс у межах глобального звіту «25 років автократизації», що дає змогу оцінити рівень ерозії демократичних стандартів у порівняльному аспекті. Теоретичне підґрунтя концепції демократичної стійкості (*democratic resilience*) як двоетапного процесу закладено у дослідженнях В. Бозе та співавторів, що є ключовим для розуміння здатності польських інституцій протистояти поляризаційним викликам [2]. По-друге, юридично-правовий аспект поляризації та стан «правового дуалізму» в контексті взаємовідносин між владою та опозицією досліджується через аналіз експертних висновків міжнародних інституцій та офіційних документів органів виконавчої влади Польщі. Фундаментальне значення мають звіти Венеційської комісії, які ще з 2017 р. фіксували системні ризики для судової влади, що стали основою для сучасного конфлікту навколо Національної ради правосуддя (KRS) [3]. По-третє, прогнозування динаміки конфлікту «влада-опозиція» після виборів 2025 р. базуються на публікаціях провідних аналітичних видань, зокрема, Політичної критики. Думки експертів, зокрема А. Дудека [4], дозволяють проаналізувати стратегії лідерів партій у межах президентських перегонів, а прогнози П. Вуйціка [5] на 2026 р. окреслюють можливі сценарії загострення соціально-політичної напруги по лінії «влада-опозиція».

Виклад основного матеріалу. *Політичний ландшафт та інституційна криза в Польщі.* Фундаментом сучасного політичного конфлікту в Польщі є глибока поляризація суспільства, яка особливо гостро проявилася протягом останніх років. Формально чіткий розподіл влади з взаємними стримуваннями та противагами гарантовано конституцією 1997 року: уряди підзвітні Сейму, а члени парламенту мають право контролювати та наглядати за виконавчою владою. На практиці, система стримувань і противаг між урядом та опозицією стала значною мірою неефективною в останні роки, а інституційна підзвітність – дедалі обмеженішою. За результатами парламентських виборів 2019 р. партія «Право і справедливість» Я. Качинського здобула впевнену перемогу, отримавши 43,59% голосів виборців. Це дозволило їй значно випередити опозиційну «Громадянську коаліцію», яка здобула 27,40% голосів. Завдяки успіху блоку «Об'єднана правниця», ПiС сформувала стабільну парламентську більшість, а уряд країни вдруге очолив М. Моравецький. ПiС використала свою парламентську більшість щоб ігнорувати права опозиції та обходити парламентські процедури у власних інтересах. Хоча Сенат контролювався опозицією, її право вето могло бути подолане більшістю, яку мали члени правлячої партії в Сеймі. Тривалий час стан демократії в країні погіршувався через політику уряду партії «Право і справедливість», який послідовно відкидав заходи ЄС щодо верховенства права та ігнорував рішення Суду ЄС. Криза поглибилася у 2022 р. після рішення Конституційного трибуналу, що оскаржувало пріоритетність права ЄС, та гучного скандалу з використанням ізраїльського шпигунського програмного забезпечення *Pegasus* для стеження за опозицією [6]. Хоча наприкінці 2022 р. під тиском фінансових санкцій Брюсселя уряд ПiС пішов на певні компроміси щодо структури судової системи, тиск на незалежні ЗМІ, громадянське суспільство та муніципалітети, керовані опозицією, тривав.

Попри ці автократичні тенденції, польська громадськість послідовно демонструвала сильну підтримку демократичних цінностей та членства в ЄС. Суспільний запит відобразився у результатах останніх виборчих циклів. Парламентський вектор остаточно визначився у 2023 р., коли ліберально-центричне об'єднання «Громадянська коаліція», «Третій шлях» та «Лівиця» здобуло 248 мандатів [7]. Така зміна влади дозволила кабінету Д. Туска розпочати активний демонтаж автократичних практик попереднього періоду. Як наслідок, за висновками експертів інституту *V-DEM*, Польща продемонструвала унікальну демократичну стійкість, зупинивши процеси централізації влади та відновивши шлях до європейських правових стандартів [1].

Проте президентські вибори 2025 року кардинально змінили баланс сил, перетворивши посаду глави держави на головний форпост опозиції. Перемога К. Навроцького (50,89%) де-факто створила ситуацію «двовладдя». Польська конституційна модель містила вбудований конфлікт: уряд володів виконавчою владою, але президент мав вищу персональну легітимність через прямі вибори. Президентська посада тим самим стала для опозиційного табору головним редутом захисту спадщини попередніх восьми років правління. Відповідно взаємодія між гілками влади в поствиборчий період відбувалася у форматі «холодної війни інституцій». Згідно з оцінкою польського експерта А. Дудека,

сучасна державна модель Польщі характеризується певною суперечністю. Виконавча функція зосереджена в руках уряду, що контролюється Сеймом, проте президент, завдяки прямому народному волевиявленню, отримує значну політичну легітимність. Попри такий серйозний мандат, глава держави обмежений у можливостях впроваджувати власну стратегію розвитку. Фактично його роль зводиться до інструменту стримування: не маючи важелів для управління державою, він може лише перешкоджати ініціативам парламентської більшості через механізм вето [4]. Відсутність кваліфікованої більшості у 3/5 голосів стала ключовим обмеженням, оскільки це унеможливило самостійне подолання президентського вето. Статистика перших шести місяців каденції К. Навроцького підтверджує цей деструктивний тренд: наклавши 20 вето, він випередив за інтенсивністю блокування десятирічний термін А. Дуди, який скористався своїм правом вето 19 разів за 10 років, незважаючи на те, що «співпрацював» 2,5 роки – спочатку з урядом Єви Копац, а потім з коаліційним урядом Дональда Туска [5]. Використання вето у поєднанні зі зверненнями до Конституційного трибуналу перетворило інститут президентства на інструмент захисту політичного спадку ПiС, фактично заблокувавши можливість системних реформ урядової коаліції. Подібна практика спричинила виникнення правового дуалізму: уряд реалізував політику через розпорядження та кадрові зміни, часто ігноруючи рішення Конституційного трибуналу, який вважав заангажованим. Президент та опозиція наголошували на «правовому нігілізмі» виконавчої влади, апелюючи до необхідності дотримання формальних процедур, закріплених у попередні роки.

Судова влада. Найбільш гостра лінія протистояння проходила крізь судову владу. До 2017 р. 15 суддів-членів Національної ради правосуддя (*KRS*) обиралися самими суддями. Це забезпечувало органу незалежність від політиків. У 2017 році партія «Право і справедливість» внесла зміни до закону, згідно яких 15 суддів обирав Сейм. Реформа Національної ради правосуддя спричинила безпрецедентний правовий конфлікт, що вийшов далеко за межі польського парламенту. Міжнародні інституції, зокрема ЄС та Венеційська комісія, одразу виступили з критикою змін, заявивши про грубе порушення принципу розподілу влад. На думку європейських експертів, втручання політиків у формування суддівського корпусу підірвало саму основу демократичного устрою. Зокрема, у висновку № 904/2017 Венеціанської комісії зазначається, що поєднання реформи *KRS* із повноваженнями міністра юстиції створює ситуацію, де судова влада стає підконтрольною політичній більшості. «У демократичній системі не повинно бути так, щоб парламентська більшість мала вирішальний голос у призначенні суддівських членів Ради правосуддя» [3].

Така позиція стала фундаментом і для внутрішньої критики. Опозиційна на той час «Громадянська коаліція» послідовно наголошувала, що перехід до політичного призначення суддів фактично позбавляє їх незалежності, роблячи систему правосуддя інструментально залежною від правлячої партії. Таким чином, питання легітимності *KRS* перетворилося з суто юридичної дискусії на головну лінію протистояння між владою та опозицією. Опозиція назвала тогочасний склад ради *Neo-KRS*. Масштаби проблеми нових суддів величезні. Основна проблема полягає в тому, що тогочасна Національна рада правосуддя призначила понад 3000 нових суддів. Вони становили 34% Верховного адміністративного суду та 60% Верховного суду, 28% районних, обласних та апеляційних судів [8]. Тепер Польща стояла перед дилемою: якщо визнати раду нелегітимною, що робити з тисячами вироків та рішень, які винесли ці «нові» судді? Це загрожувало правовим хаосом.

Конфлікт між гілками влади досяг свого апогею у вересні 2024 р., коли боротьба за легітимність набула дзеркального характеру. У відповідь на спроби уряду Д. Туска позбавити повноважень «неосуддів», так звана нова Національна рада правосуддя вдалася до контрнатупу через підконтрольний Конституційний трибунал. Ключовим аргументом «*Neo-KRS*» стала спроба поставити під сумнів законність самого Кабінету Міністрів. У своїх скаргах до трибуналу вони стверджували, що уряд Туска є нелегітимним, оскільки троє його членів нібито неналежним чином склали присягу під час процедури призначення президентом, використавши формулювання, що не відповідали тексту присяги, визначеному в Конституції. Це один із аргументів, що містилися у чотирьох скаргах, поданих Національною радою судочинства до Конституційного трибуналу проти призначення Прем'єр-міністром Д. Туском чотирьох кодифікаційних комісій [9]. Вказана прецедентна практика перетворювала юридичну суперечку на небезпечне коло заперечень: уряд не визнавав суддів, а судді – уряд. Такий сценарій свідчив про ознаки інституційної дисфункції, за якої органи правосуддя та виконавчої влади втрачали здатність до взаємодії, а кожна зі сторін використовувала власну інтерпретацію Конституції як зброю для делегітимізації опонента.

У жовтні 2025 року Міністерство юстиції Польщі під керівництвом В. Журека, ставши одним із

центрів політико-правових процесів щодо виходу з кризи верховенства права, представило комплексну стратегію реформи у формі законопроекту, що базувався на принципі диференційованої перевірки [8]. З метою уникнення тривалого періоду індивідуальних люстраційних процедур уряд запропонував диференціацію суддівського корпусу, призначеного у 2018–2025 рр. Проект виокремлював три ключові категорії:

Наступності: стосувалася приблизно 1100 випускників Національної школи судочинства (KSSiP). Їхній статус підлягав автоматичній легітимізації, що диктувалося необхідністю збереження безперервності здійснення правосуддя в судах першої інстанції.

Професійної регресії: охоплювала понад 1200 суддів, чиє кар'єрне просування відбулося через механізми «Neo-KRS». Проект передбачав їхню реституцію на попередні посади. Цей пункт став точкою найвищої конфліктності, оскільки зачіпав питання ієрархічної стабільності системи.

Радикальної делегітимізації: стосовно суддів Верховного суду як найвищої судової інстанції, то там запроваджувалася політика «нульової толерантності». Призначення визнавалися недійсними, а новостворені палати підлягали ліквідації як такі, що не відповідали критерію «суду, встановленого законом».

Попри прагнення уряду відновити легітимність Національної ради правосуддя відповідно до стандартів ЄС, процес супроводжувався значними системними ризиками. Ключовим чинником стримування виступала прерогатива президентського вето: А. Дуда інтерпретував ці заходи як посягання на конституційні повноваження глави держави. Оскільки урядова коаліція не мала достатньої більшості (3/5 голосів), щоб подолати вето президента, то закон не вступив в дію. Сучасний стан польської юстиції характеризується глибоким інституційним дуалізмом. Юридична аргументація сторін фактично була підмінена політичною доцільністю: урядовий дискурс «відновлення верховенства права» стикався з опозиційним наративом про «політичну люстрацію». Ситуація обтяжувалася високим рівнем персоналізації конфлікту, де кримінальні провадження проти колишніх високопосадовців (зокрема З. Зьобро) сприймалися не як акт правосуддя, а як інструмент політичної відплати, що ще більше поглиблювало дефіцит суспільної довіри до державних інститутів.

Взаємовідносини влади та опозиції також розгорталися у площині визначення національних інтересів. Урядова коаліція акцентувала на поверненні Польщі до «ядра» Європейського Союзу, що передбачало компроміси з Брюсселем. Опозиція (ПіС) натомість використовувала євроскептичну риторичку, звинувачуючи владу у втраті національного суверенітету на користь федералізації ЄС.

Конфлікт між урядом Д. Туска та президентом К. Навроцьким у листопаді 2025 р. набув досить вираженого характеру. 19 листопада Міністр закордонних справ Польщі Р. Сікорський виступив в Сеймі та заявив, що президент готує психологічну та політичну основу для виходу Польщі зі складу Європейського Союзу [10]. Його виступ став реакцією на промову президента К. Навроцького, виголошену на День Незалежності 11 листопада. Це стало різким публічним попередженням К. Навроцького з боку урядового табору. Р. Сікорський не лише підкреслив стратегічні розбіжності у підходах до європейської політики, але й оголосив про реальну небезпеку формування паралельного центру впливу, здатного мобілізувати електорат на антиєвропейські настрої. Хоча президент формально не оголошував курс на дистанціювання від ЄС, його наративи створювали враження підготовки ідеологічного підґрунтя для зміни зовнішньополітичної парадигми. Саме на цьому й наголосив міністр, фактично попередивши про можливість повторення британського сценарію – але без реальної суспільної чи економічної підготовки.

Сучасний політичний ландшафт Польщі початку 2026 р. визначався поєднанням глибокого конфлікту між владою та опозицією в її персоналізованому вигляді та зовнішньополітичній єдності. Попри спільний фронт у підтримці України, між владою та опозицією пролягла нова лінія конкуренції – боротьба за статус головного союзника США. Суперництво мало чітко персоніфікований характер і розгоралося у трикутнику Туск – Навроцький – Трамп. Зустріч Д. Туска та К. Навроцького 9 січня 2026 р. стала точкою відліку для нової прагматичної моделі співіснування. Лідери обговорювали безпекові питання, зокрема стратегію досягнення миру в Україні. Попри існуючий політичний конфлікт, сторони заявили про досягнення стратегічного консенсусу за принципом «безпека Республіки Польща – понад усе». Д. Туск підкреслив: «Питання України, Росії та військової безпеки Польщі вилучаємо з політичної боротьби. Ми повинні діяти разом в цих питаннях» [11].

За результатами зустрічі було погоджено розподіл сфер міжнародного впливу: К. Навроцький мав зосередитися на відносинах зі США. Припускаємо, що завдяки підтримці консервативних кіл йому легше будувати діалог із Д. Трампом та республіканським істеблішментом, що забезпечує

тяглисть відносин незалежно від партійної приналежності господаря Білого дому. Д. Туск, як колишній голова Європейської Ради, брав на себе координацію з європейськими лідерами та формування спільної оборонної політики ЄС. Попри відсутність у К. Навроцького значного досвіду в міжнародній політиці, така синергія дозволяє Польщі ефективно використовувати найсильніші сторони обох лідерів. Консолідація влади мінімізувала б шанси Кремля грати на внутрішніх суперечностях Польщі, а військова та логістична допомога Україні (зокрема функціонування хабу в Жешуві) припиняла б бути предметом внутрішньополітичного торгу. Проте зустріч не стала ідеологічним примиренням сторін. Її можна розглядати як критично важливою прагматичною дією в інтересах держави. Поки Д. Туск тримав лінію з Брюсселем, К. Навроцький використовував свої персоналізовані зв'язки, щоб Польща не випадала з американського порядку денного. Важливо, що цей тандем остаточно маргіналізує вплив «блоку скептиків» В. Орбана та Р. Фіцо. Польща обрала концепцію «безпека понад усе», де навіть польські консерватори ставили трансатлантичну солідарність вище за ідеологічну близькість до Будапешта.

19 січня 2026 р. Президент Польщі К. Навроцький офіційно отримав запрошення до Ради миру від президента США Д. Трампа що стало каталізатором нового етапу боротьби за політичну суб'єктність. Водночас того ж дня Прем'єр-міністр Д. Туск виступив із застереженням, наголосивши, що вступ до міжнародних організацій вимагає згоди уряду та ратифікації парламентом. Початкова жорстка реакція Д. Туска щодо необхідності ратифікації Сеймом виявилася не просто актом стримування, а інструментом «узаконення» місії Президента. 22 січня 2026 р. К. Навроцький зробив стратегічний крок. Він прийняв правила гри уряду, проте зробив це з максимальною політичною вигодою для себе. Публічно визнавши верховенство Конституції та погодившись на повну процедуру схвалення Радою міністрів і ратифікацію Сеймом – він остаточно узаконив свій статус. К. Навроцький фактично погодився виступати офіційним представником держави, водночас переклавши на уряд Д. Туска всю відповідальність за результати цієї місії. У разі успіху – це тріумф його особистої дипломатії та «містків» з Вашингтоном. У разі фіаско – провина ляже на уряд як на офіційного архітектора місії.

Важливою є зміна риторики щодо самої «Ради миру». У новому контексті К. Навроцький більше не виглядає просто як «місточок» до Вашингтона. Його готовність особисто й відкрито критикувати російський імперіалізм у присутності Путіна свідчить про намір перетворити Раду на «трибуну правди». Він переставав бути технічним ретранслятором планів Д. Трампа а претендував на роль європейського лідера, який захищає польські та українські інтереси зсередини американської ініціативи. Такий підхід є правдоподібним з огляду на амбіційність К. Навроцького. Це також тонкий сигнал Вашингтону: Навроцький – це президент суверенної держави з парламентським контролем, а не просто лояльний партнер.

Висновки. Сучасний політичний ландшафт Республіки Польща характеризується унікальним станом «жорсткої коабітації», що виник внаслідок розсинхронізації результатів парламентських (2023) та президентських (2025) виборів. Цей період позначається переходом від моноцентричного управління до глибокого інституційного конфлікту, де взаємовідносини влади та опозиції визначаються не політичним діалогом, а стратегіями взаємного блокування.

На сучасному етапі політичний процес у Польщі визначається гострою конфронтацією між Прем'єр-міністром Д. Туском та Президентом К. Навроцьким. Цей стан можна характеризувати як «функціональний параліч» окремих законодавчих ініціатив. Використання президентом права вето стає не інструментом стримувань і противаг, а засобом політичного блокування реформ, що спрямовані на демонтаж політичної спадщини партії «Право і Справедливість» (PiS). Таким чином, виник правовий дуалізм, за якого уряд та президент заперечують легітимність рішень один одного, а проблема «неосуддів» та Neo-KRS залишається головним вузлом напруги, що консервує інституційну дисфункцію.

Водночас, попри внутрішній конфлікт у питаннях правосуддя та реформ, на зовнішньополітичній арені персоніфікований конфлікт між Д. Туском і К. Навроцьким еволюціонував у специфічну модель співпраці. Ця внутрішня конкуренція робить зовнішню політику Польщі більш багатовекторною та прогнозованою. Консенсус «безпека Республіки – понад усе» стає реальним запобіжником проти спроб Кремля грати на внутрішніх розколах Варшави.

Розподіл ролей між Д. Туском (європейська оборонна політика) та К. Навроцьким (відносини з адміністрацією Д. Трампа) дозволяє Польщі максимізувати свій вплив на обох напрямках. Підтримка України та відсіч російській агресії остаточно дистанціювали Польщу від єроскептичного табору

Угорщини та Словаччини. Кейс участі Президента у «Раді миру» Д. Трампа продемонстрував еволюцію конфлікту від деструктивного протистояння до складного політичного маневрування, що посилює суб'єктність Польщі на міжнародній арені та робить її більш прогнозованою для України. Якщо Сейм ратифікує участь К. Nawrockiego, Польща вийде з цієї кризи не розколотою, а посиленою, граючи в двоканальну дипломатію: Д. Туск триматиме лінію з Брюсселем, а Nawrockий з Вашингтоном, реалізуючи безумовний суспільний запит на активну позицію у відсічі агресії РФ. Тим самим реалізовуватимуться міжособисті домовленості між політичними акторами, що робитиме зовнішню політику Польщі більш прогнозованою.

Бібліографічний список/References:

1. Fabio A. (2025). Good God A., Lindberg S. Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization. *V-DEM Institute*. Gothenburg, Sweden. 64 p. URL: https://www.v-dem.net/documents/60/V-dem-dr_2025_lowres.pdf .
2. Boese, V., et al. (2021). How Democracies Prevail: Democratic Resilience as a Two-Stage Process. *Democratization*. Vol. 28. Issue 5. P. 869–884. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13510347.2021.1891413>.
3. Poland – Opinion on the Draft Act amending the Act on the National Council of the Judiciary; on the Draft Act amending the Act on the Supreme Court, proposed by the President of Poland, and on the Act on the Organisation of Ordinary Courts, adopted by the Commission at its 113th Plenary Session (Venice, 8-9 December 2017) / European Commission for democracy through law. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?Pdf=CDL-AD\(2017\)031-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?Pdf=CDL-AD(2017)031-e) .
4. Dudek: (2025). W wyborach prezydenckich opłaca się startować liderom mniejszych partii [rozmowa]. *Krytyka polityczna*. . 27 lut. URL: <https://krytykapolityczna.pl/kraj/dudek-w-wyborach-prezydenckich-oplaca-sie-startowac-liderom-mniejszych-partii-rozmowa/> .
5. Wójcik P. (2026). Apokaliptyczne prognozy dla Polski na 2026 rok. 3 stycz. URL: <https://krytykapolityczna.pl/kraj/apokaliptyczne-prognozy-dla-polski-na-2026-rok/> (Last accessed: 12.01.2026).
6. Poland Country Report 2024. *BTI*. URL: <https://bti-project.org/en/reports/country-report/POL>.
7. Wyniki głosowania w wyborach do Sejmu w 2023 r. / Państwowa komisja wyborcza. URL: <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/sejm/wynik/pl>.
8. Koniec bezprawia w sądach – Ministerstwo Sprawiedliwości przedstawia ustawę «praworządnościową» / Ministerstwo Sprawiedliwości. Gov.pl. 09.10.2025. URL: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/koniec-bezprawia-w-sadach---ministerstwo-sprawiedliwosci-przedstawia-ustawe-proworzadnosciowa>.
9. Gawel-Merva M. Nowa KRS chce uznania rządu Donalda Tuska za nielegalny. Chodzi o «ministry». *Rzeczpospolita*. 16.09.2024. URL: <https://www.rp.pl/prawnicy/art41134281-nowa-krs-chce-uznania-rzadu-donald-tuska-za-nielegalny-chodzi-o-ministry> .
10. Wystąpienie Wicepremiera, Ministra Spraw Zagranicznych w Sejmie / gov.pl. Ministerstwo spraw zagranicznych RP. 19.11.2025. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wystapienie-wicepremiera-ministra-spraw-zagranicznych-w-sejmie2> .
11. W sprawie bezpieczeństwa Polski niezbędna jest zgoda narodowa / gov.pl. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. 09.01.2026. URL: <https://www.gov.pl/web/premier/w-sprawie-bezpieczenstwa-polski-niezbedna-jest-zgoda-narodowa>.

Buslenko V.V. Political polarization in the Republic of Poland (2023–2026): mechanisms of interaction between government and opposition

The article provides a comprehensive analysis of the dynamics of political polarization in the Republic of Poland during the period of 2023–2026 through the prism of the transformation of relations between the government and the opposition. The study examines the reconfiguration of the Polish political system: the transition from the «monocentric» governance model of the 2015–2023 period to a regime of confrontational cohabitation between the liberal-democratic government of D. Tusk and the national-conservative President K. Nawrocki, who has become the key institutional outpost of the opposition camp. It is identified that post-election interaction acquired a conflictual nature, where the primary mechanisms of opposition influence became the exercise of presidential veto prerogatives and appeals to the Constitutional Tribunal. The genesis of «legal dualism» resulting from the conflict over the status of «neo-judges» and the legitimacy of the National Council of the Judiciary, is investigated. It is substantiated that the transformation of the institution of the presidency into an agent of active institutional opposition and the systematic blocking of government bills constitute a form of asymmetric competition aimed at limiting the executive capacity of D. Tusk's cabinet. Special attention is paid to the evolution of internal political conflict into a model of pragmatic foreign policy interaction. It is proved that, despite the acute confrontation over judicial issues, personalized competition between D. Tusk and K. Nawrocki on the international stage has transformed into a specific form of synergy, enhancing the multi-vector nature and

predictability of Polish diplomacy. The «Poland's Security First» consensus is defined as a strategic safeguard against external destructive influences. The case of the President's participation in the «Peace Council» is analyzed as a mechanism of complex political maneuvering, allowing Poland to maintain high agency and its role as a key partner for Ukraine, despite the internal institutional rift.

Keywords: *government, state, opposition, political conflict, consensus, Republic of Poland, political process, Ukraine.*